

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

SPRÁVA Z PRIESKUMU VEREJNEJ MIENKY
„VNÍMANIE OSÔB SO ZRAKOVÝM
ZNEVÝHODNENÍM A VODIACICH PSOV
ŠIROKOU VEREJNOSŤOU NA SLOVENSKU“

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Výcviková škola pre vodiace a asistenčné psy, Sekulská 672/1, 841 04 Bratislava

Publikácia vznikla v rámci projektu **Tvorba a optimalizácia lepšej verejnej politiky v záujme odstraňovania bariér spoločenského začlenenia zrakovo postihnutých**, kód ITMS2014+ projektu: **314011L721**.

OBSAH

1	Cieľ, zadanie a metodika prieskumu verejnej mienky.....	4
2	Kontakt s osobami so zrakovým znevýhodnením.....	6
3	Názory na diskrimináciu zrakovo znevýhodnených osôb sprevádzaných vodiacim psom.....	8
4	Vodiace psy.....	15
5	Závery.....	17
6	Zdroje	18
7	Prílohy	19

1 Cieľ, zadanie a metodika prieskumu verejnej mienky

Prieskum verejnej mienky realizovala agentúra AKO, s. r. o. podľa medzinárodných štandardov kvality ESOMAR a štandardov Slovenskej Asociácie Výskumných Agentúr (SAVA), ktorej je agentúra členom.

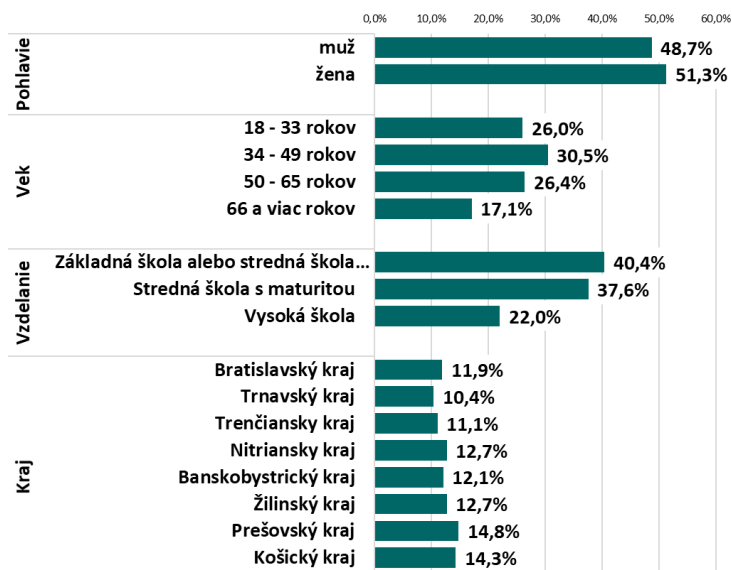
Cieľom prieskumu bolo zistiť, ako vníma široká verejnosť na území Slovenskej republiky osoby so zrakovým znevýhodnením a vodiacich psov. Za týmto účelom bolo vypracovaných deväť otázok v nasledujúcom znení:

- a) „Poznáte osobne nejakú osobu alebo evidujete vo svojom okolí osobu so zrakovým znevýhodnením?“ (úplne nevidiaceho alebo aj slabozrakého človeka) s voľbou možností áno a nie;
- b) „Poznáte osobne nejakú osobu alebo evidujete vo svojom okolí osobu so zrakovým znevýhodnením, ktorá je sprevádzaná vodiacim psom?“ s voľbou možností áno a nie;
- c) „Ako veľmi by vám prekážalo či neprekážalo, keby zrakovo postihnutá osoba sprevádzaná vodiacim psom vstupovala do týchto nasledujúcich priestorov?“ s voľbou možností podľa škály od veľmi prekážalo po vôbec neprekážalo ku niekoľkým alternatívam, ktorých poradie rotovalo (verejná hromadná doprava, nemocnice, zdravotnícke zariadenia, reštauračné zariadenia, nákupné centrá, cirkevné zariadenia (kostoly, chrámy), zariadenia sociálnych služieb, ubytovacie zariadenia, kultúrne inštitúcie, úrady, súkromné inštitúcie poskytujúce služby prístupné verejnosti, školy a vzdelávacie zariadenia, obchody s detským oblečením a hračkami);
- d) „Sú či nie sú podľa vás na Slovensku zrakovo znevýhodnené osoby sprevádzané vodiacim psom diskriminované v prístupe k službám?“ s voľbou možností áno, nie, prípadne neviem;
- e) „Ak áno, prečítam vám možnosti a vy vyberte, kde sú zrakovo postihnuté osoby s vodiacim psom znevýhodňované.“ s voľbou viacerých alternatív (verejná hromadná doprava, nemocnice, zdravotnícke zariadenia, reštauračné zariadenia, nákupné centrá, cirkevné zariadenia, poskytovanie sociálnych služieb, ubytovacie zariadenia, kultúrne inštitúcie, úrady, súkromné inštitúcie poskytujúce služby prístupné verejnosti, v zamestnaní, inde s doplnením spontánnej odpovede);
- f) „Aké vlastnosti by podľa vás mal mať vycvičený vodiaci pes, ktorý sprevádza zrakovo postihnutú osobu? V čom sa líši od bežne vycvičeného psa?“ s možnosťou doplnenia spontánnej odpovede;
- g) „Ktoré z týchto vlastností musí podľa vás spĺňať vycvičený vodiaci pes?“ s možnosťou vybraní troch najdôležitejších vlastností z ponúkaných alternatív s rotujúcim poradím (nesmie byť agresívny, musí byť úplne zdravý s výnimkou krátkodobých ochorení, musí sa vedieť pokojne správať a pokojne reagovať aj v hlučnom či inak rušivom prostredí, môže byť akýkoľvek pes, ak má rád svojho majiteľa, musí absolvovať výcvik aj priamo so svojím majiteľom, musí byť vycvičený len certifikovaným cvičiteľom, ktorého schvaľuje štát);
- h) „Existuje či neexistuje podľa vás nejaký zákon, ktorým štát reguluje to, čo všetko musí spĺňať a vedieť pes, aby sa mohol stať vodiacim psom pre zrakovo postihnutého?“ s možnosťami asi existuje, asi neexistuje, prípadne neviem;
- i) „Štát nevidiacim prispieva na nákup vodiaceho psa. Mal alebo nemal by podľa vás štát nejakým spôsobom (napr. skúškou) regulovať to, ktorý pes môže byť vodiacim psom a ktorý nie?“ s možnosťami áno, mal, nie, nie je to potrebné a prípadne neviem.

Prieskum bol realizovaný ako kvantitatívny na celom území Slovenskej republiky metódou CAWI (Computer Assistance Web Interviewing), t. j. online panel, ktorý prebiehal v dňoch 28.10. až 06.11.2019.

Dopytovaných bolo tisíc respondentov (N), ktorým bolo položených deväť meritórnych a štyri demografické otázky. Vzorka bola vybraná náhodne a následne prostredníctvom kvót: pohlavie, vek, vzdelanie a kraj, pričom zloženie výskumnej vzorky kopíruje zloženie populácie SR v stanovených kvótach, v dôsledku čoho sú výsledky v prieskume zovšeobecniteľné na celú populáciu SR. Respondenti neboli z dôvodu zachovania objektivity oboznámení s tým, kto je zadávateľom prieskumu.

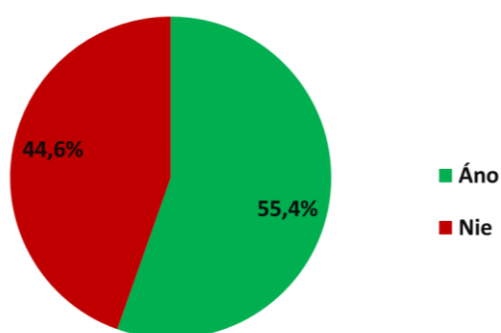
Graf č. 1: Zloženie výskumnej vzorky

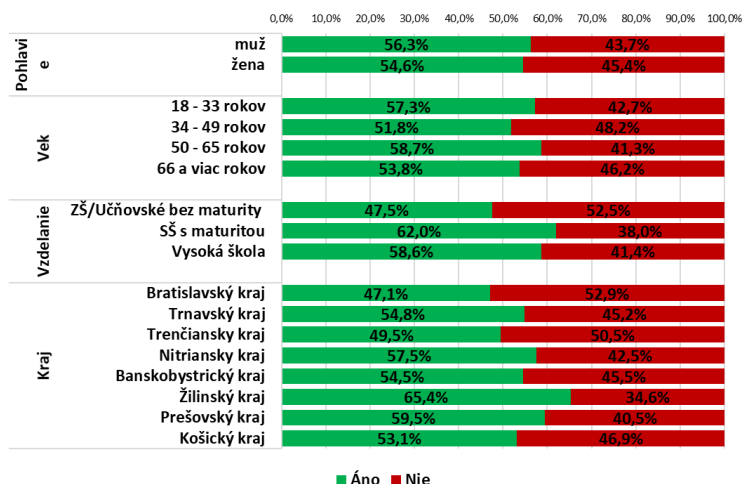
2 Kontakt s osobami so zrakovým znevýhodnením

V rámci prvých dvoch otázok sa prieskum zamerlal na zistenie, či respondenti poznajú osobne, prípadne aspoň vo svojom okolí evidujú osobu so zrakovým znevýhodnením. Zo zistení vyplýva, že až 55,4 % respondentov vo svojom okolí má takúto osobu. Približne v rovnakom pomere odpovedali kladne ženy aj muži vo všetkých vekových kategóriách. Najviac kladných odpovedí pochádzalo od respondentov zo Žilinského kraja.

Graf č. 2

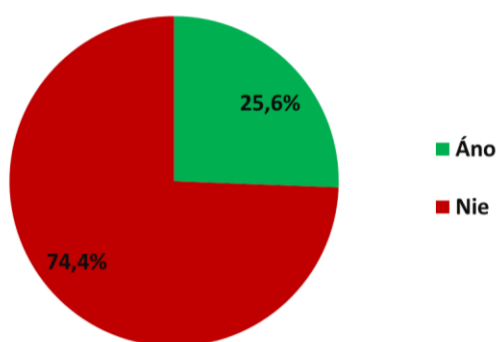

Graf č. 3: Odpovede podľa sociodemografických kritérií

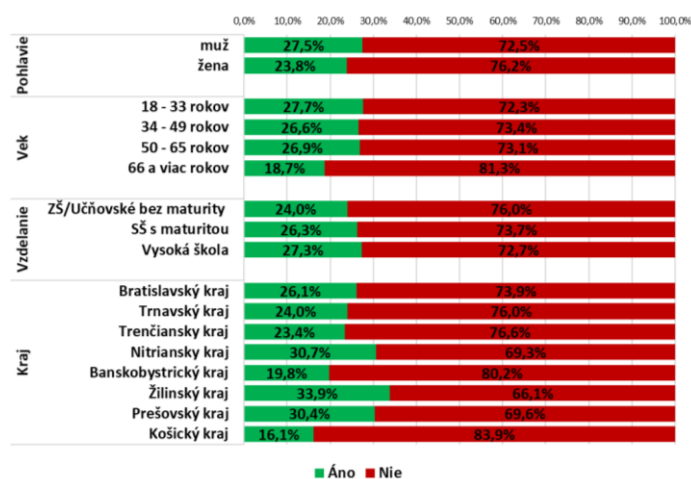

Na prvú otázku nadväzovalo zisťovanie informácie, koľko respondentov pozná, resp. vo svojom okolí eviduje zrakovo znevýhodnenú osobu sprevádzanú vodiacim psom. Počet kladných odpovedí výrazne klesol, keďže na otázku odpovedalo „áno“ len 25,6 % opýtaných, a teda približne polovica oproti respondentom, ktorí poznajú zrakovo znevýhodnené osoby, ktoré nevlastnia vodiacich psov. Najviac kladných odpovedí pochádzalo opäť od respondentov zo Žilinského kraja, a to 33,9 %.

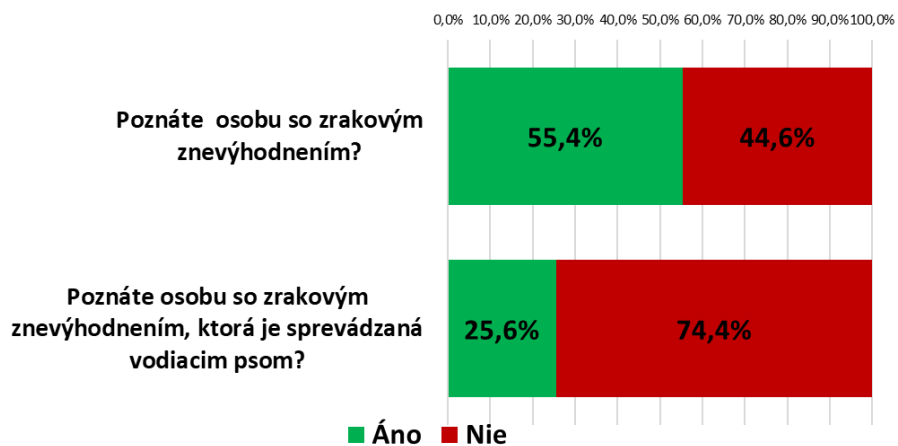
Graf č. 4

Graf č. 5: Odpovede podľa sociodemografických kritérií

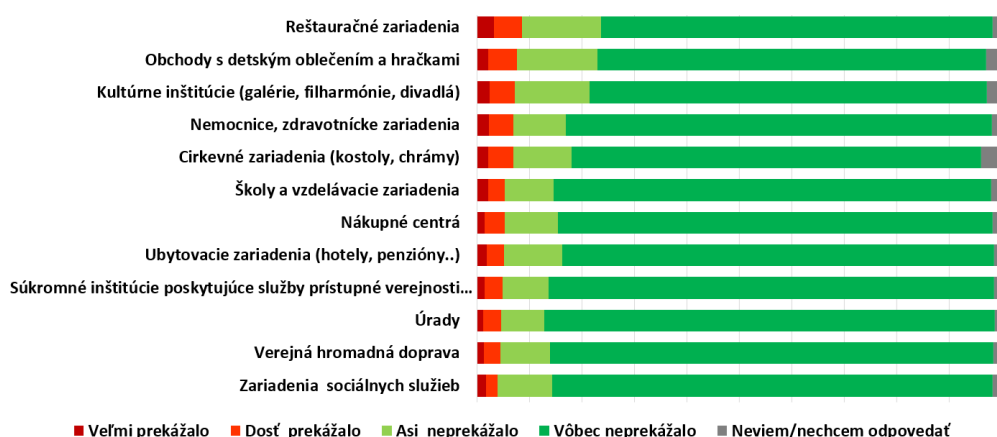
Graf č. 6: Komparácia odpovedí na prvé dve otázky

3 Názory na diskrimináciu zrakovo znevýhodnených osôb sprevádzaných vodiacim psom

V druhej skupine otázok respondenti odpovedali na otázku, ako veľmi by im prekážalo, pokiaľ by bola zrakovo postihnutá osoba sprevádzaná vodiacim psom v rôznych zariadeniach a prevádzkach. Z prieskumu vyplynulo, že vodiace psy vo všeobecnosti širokej verejnosti neprekážajú. Len priemerne okolo 6 % opýtaných uviedlo, že by im prítomnosť vodiaceho psa vo vymenovaných priestoroch prekážala, či už veľmi alebo dosť, najviac v reštauračných zariadeniach (8,6 %). Naopak, až približne 92 % by asi alebo vôbec prítomnosť vodiaceho psa v menovaných zariadeniach neprekážala, najmenej v zariadeniach sociálnych služieb (94,3 %).

Graf č. 7

Graf č. 8

	Reštauračné zariadenia	Obchody s detským oblečením a hračkami	Kultúrne inštitúcie (galérie, filharmónie, divadlá)	Nemocnice, zdravotnícke zariadenia	Cirkevné zariadenia (kostoly, chrámy)	Školy a vzdelávacie zariadenia	Nákupné centrá	Ubytovacie zariadenia (hotely, penzióny..)	Súkromné inštitúcie poskytujúce služby prístupné verejnosti (banky, poisťovne, atď.)	Úrady	Verejná hromadná doprava	Zariadenia sociálnych služieb
Veľmi prekážalo	3,3%	2,2%	2,4%	2,3%	2,1%	2,1%	1,5%	1,9%	1,5%	1,2%	1,4%	1,8%
Dosť prekážalo	5,3%	5,5%	4,8%	4,6%	4,8%	3,2%	3,8%	3,3%	3,4%	3,4%	3,1%	2,2%
Veľmi prekážalo + Dosť prekážalo	8,6%	7,7%	7,2%	6,9%	6,9%	5,3%	5,3%	5,2%	4,9%	4,6%	4,5%	4,0%
Asi neprekážalo	15,0%	15,3%	14,2%	10,0%	11,2%	9,3%	10,2%	11,1%	8,8%	8,2%	9,4%	10,3%
Vôbec neprekážalo	74,7%	74,1%	75,9%	81,3%	78,0%	83,5%	82,8%	82,3%	84,9%	85,9%	84,6%	84,0%
Asi neprekážalo + Vôbec neprekážalo	89,7%	89,4%	90,1%	91,3%	89,2%	92,8%	93,0%	93,4%	93,7%	94,1%	94,0%	94,3%
Nevieľm/nehcem odpovedať	1,7%	2,9%	2,7%	1,8%	3,9%	1,9%	1,7%	1,4%	1,4%	1,3%	1,5%	1,7%

Zo sociodemografického merania vyplýva, že napriek skutočnosti, že podľa predchádzajúcich odpovedí poznajú, resp. vo svojom okolí evidujú muži a ženy približne rovnaké množstvo zrakovo postihnutých osôb sprevádzaných vodiacimi psami, v každom dopytovanom prípade prekážajú

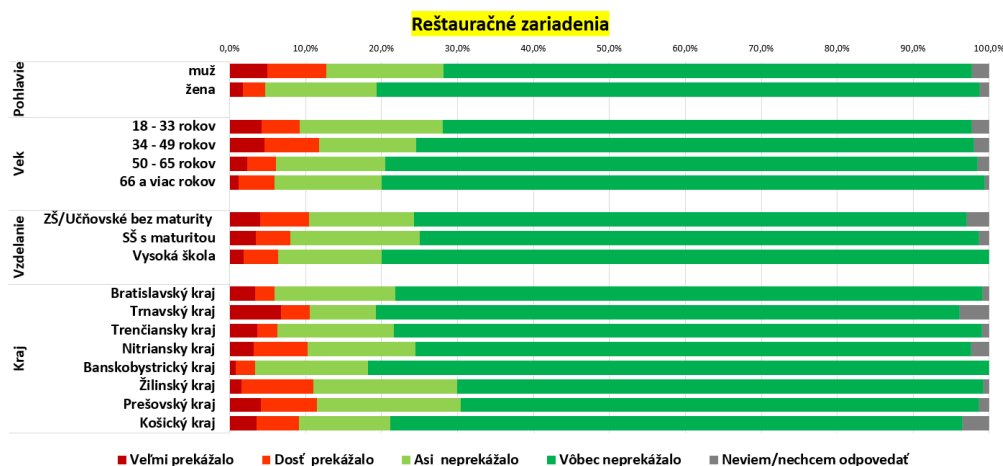
vodiace psy viac mužom ako ženám, vo väčšine prípadov negatívne odpovedalo dvoj až trojnásobné množstvo mužov ako žien.

Z hľadiska vekovej kategórie vnímajú ako problém vstup vodiacich psov na rôzne verejné priestranstvá najmä ľudia vo veku 34 až 49 rokov, s občasným prvenstvom mladšej vekovej kategórie 18 až 33 rokov (cirkevné zariadenia, úrady). Práve naopak, starší respondenti reagovali na dané otázky kladne, a to predovšetkým v rámci vekovej kategórie 66 a viac rokov, zvyčajne však v tesnej zhodne s respondentami vo vekovej kategórii 50 až 65 rokov (daná kategória reagovala pozitívnejšie v rámci alternatív kultúrnych inštitúcií, nemocníc a zdravotníckych zariadení a súkromných inštitúcií poskytujúcich služby verejnosti).

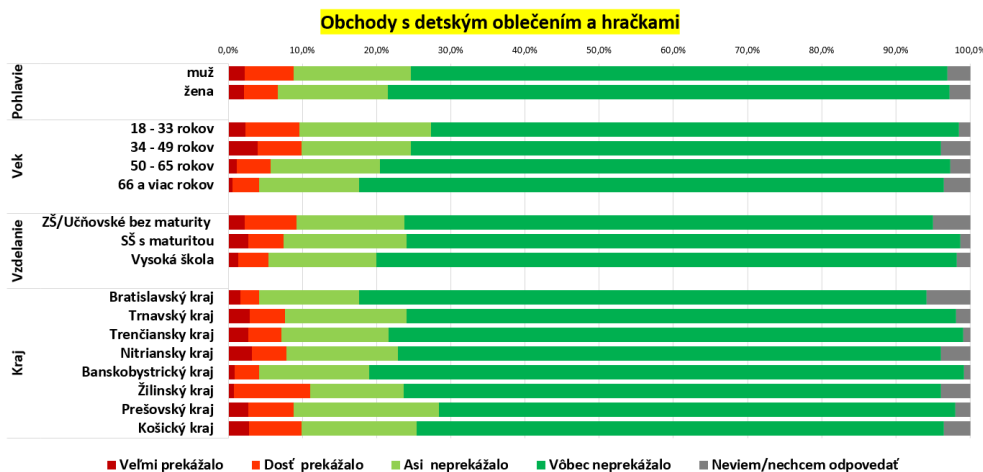
Vo vzťahu k najvyššiemu dosiahnutému vzdelaniu respondentov je možné prijať záver, že vo všetkých prípadoch prekáža sprievod zrakovej osoby vodiacim psom najviac osobám s ukončeným základnoškolským vzdelaním alebo učňovským vzdelaním bez maturity. S výnimkou nemocníc a zdravotníckych zariadení reagovali kladne predovšetkým respondenti s ukončeným vysokoškolským vzdelaním.

Geografické rozloženie nemalo výrazný vplyv na odpovede respondentov, hoci vo všeobecnosti je možné konštatovať, že najviac kladných odpovedí poskytli respondenti z Banskobystrického kraja.

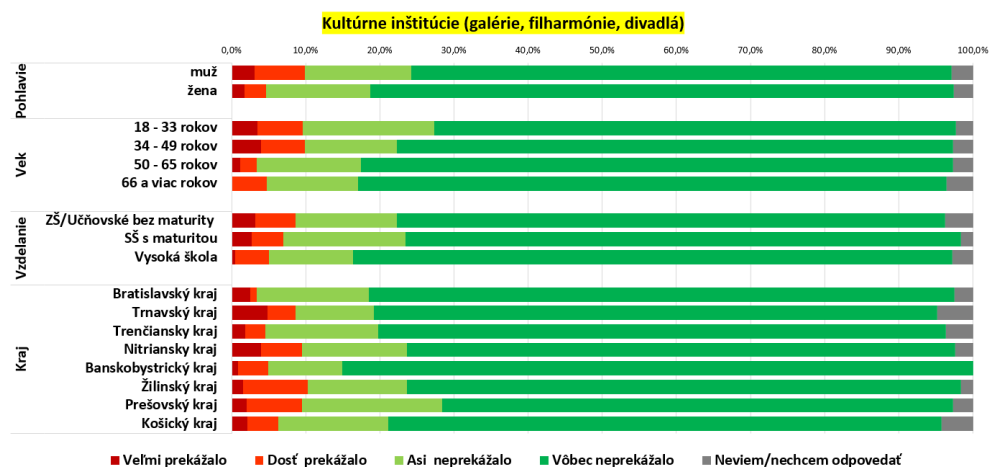
Graf č. 9: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: reštauračné zariadenia

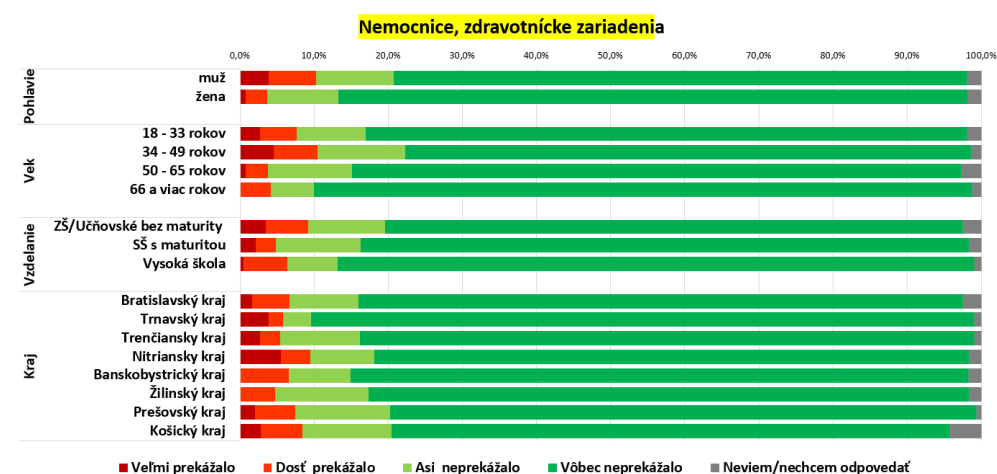
Graf č. 10: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: obchody s detským oblečením a hračkami

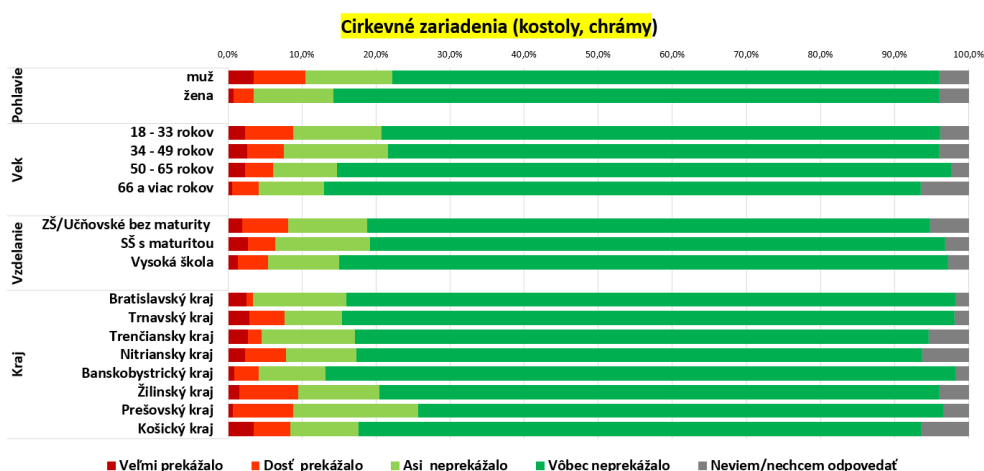
Graf č. 11: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: kultúrne inštitúcie

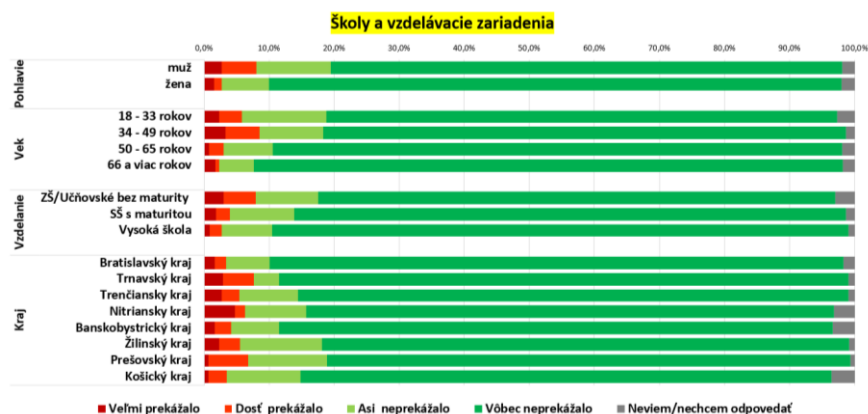
Graf č. 12: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: nemocnice, zdravotnícke zariadenia

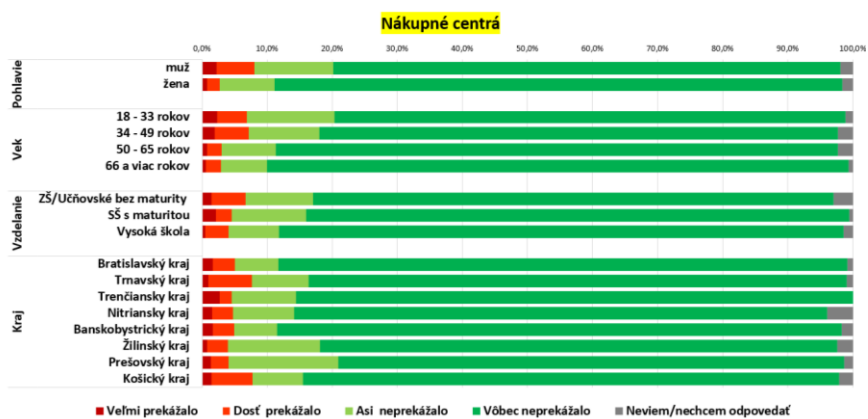
Graf č. 13: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: cirkevné zariadenia

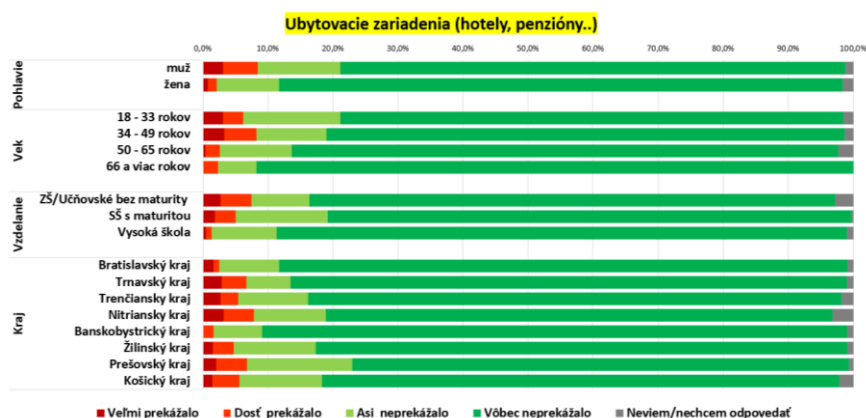
Graf č. 14: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: školy a vzdelávacie zariadenia

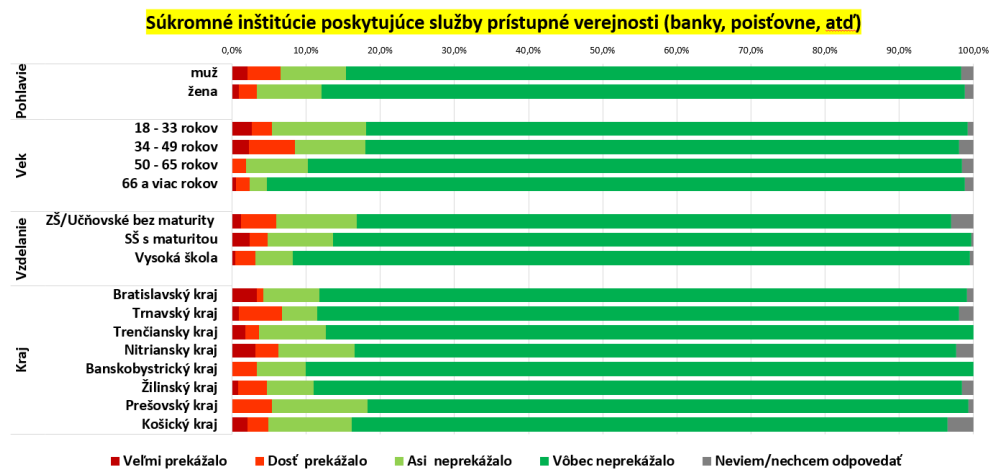
Graf č. 15: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: nákupné centrá

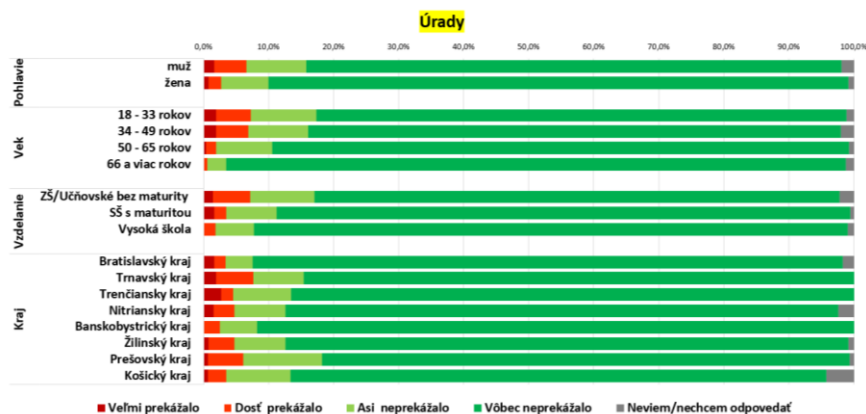
Graf č. 16: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: ubytovacie zariadenia

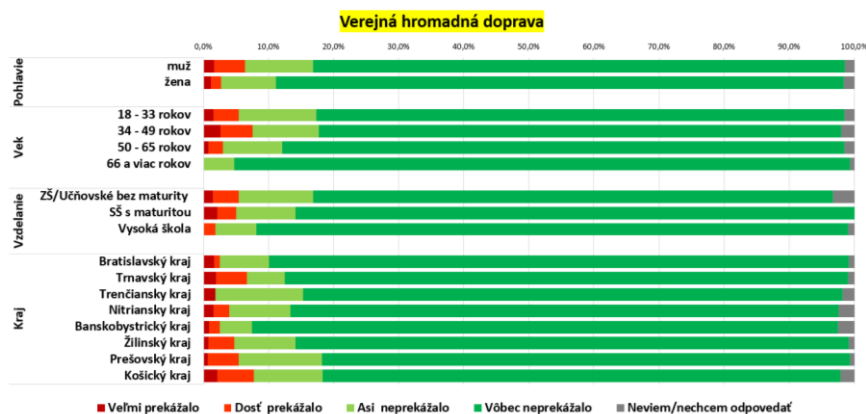
Graf č. 17: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: súkromné inštitúcie poskytujúce služby verejnosti

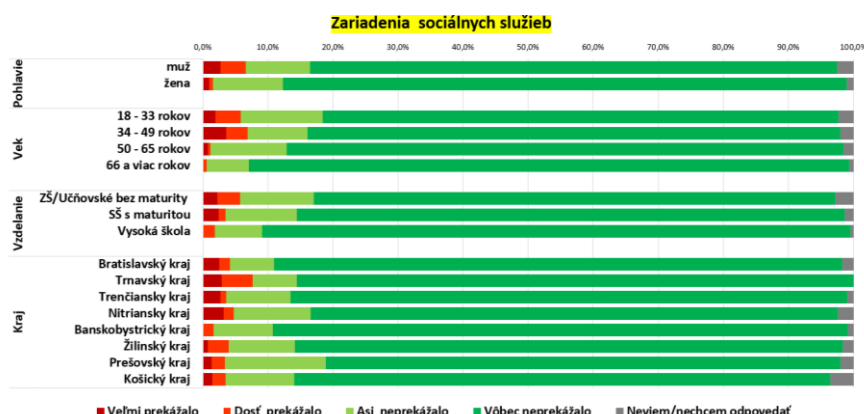
Graf č. 18: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: úrady

Graf č. 19: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: verejná hromadná doprava

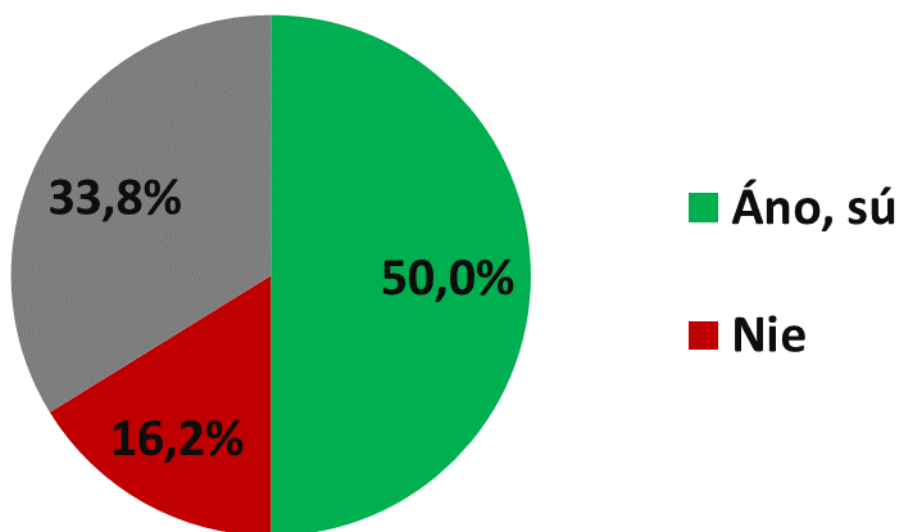

Graf č. 20: Odpovede podľa sociodemografických kategórií: zariadenia sociálnych služieb

Následne respondenti zodpovedali otázku, či podľa nich dochádza na území Slovenskej republiky k diskriminácii osôb so zrakovým postihnutím sprevádzaných vodiacim psom vo vzťahu k prístupu k službám. Z prieskumu vyplynulo, že polovica respondentov je presvedčená, že dotknuté osoby sú diskriminované. Približne tretina sa nevedela vyjadriť a len 16,2 % respondentov verí, že na území Slovenskej republiky nedochádza k diskriminácii osôb so zrakovým postihnutím sprevádzaných vodiacim psom vo vzťahu k prístupu k službám.

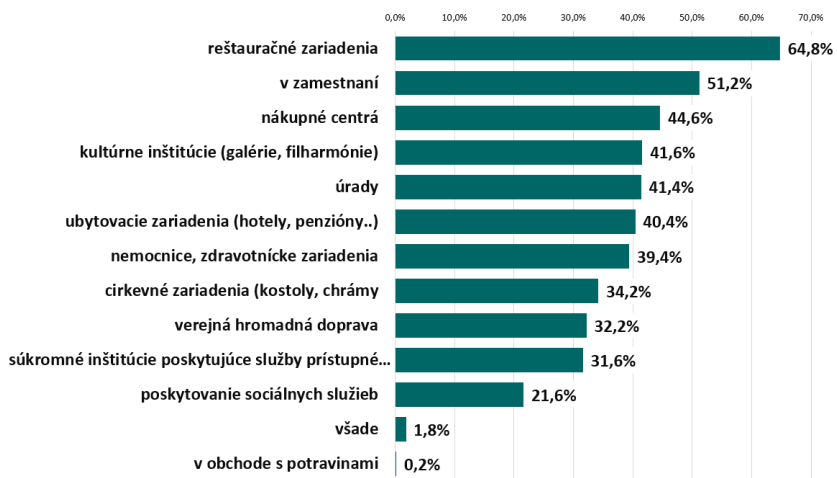
Graf č. 21

Osoby, ktoré vyjadrili presvedčenie, že k vyššie uvedenej diskriminácii dochádza, t. j. polovica respondentov – 500 (N), ďalej uvádzali, v ktorých z vybraných možností podľa nich dochádza k diskriminácii osôb so zrakovým postihnutím sprevádzaných vodiacim psom vo vzťahu k prístupu k službám na území Slovenskej republiky. Respondenti mali možnosť zvoliť viacero odpovedí, v dôsledku čoho percentuálny súčet odpovedí presahuje 100 %.

Vo všeobecnosti sú respondenti presvedčení, že k uvedenej diskriminácii dochádza najviac v reštauračných zariadeniach (64,8 %), v zamestnaní (51,2 %) a v nákupných centrách (44,6 %). Ako najmenej diskriminačné prostredie sa respondentom javili bežné obchody s potravinami (0,2 %).

Graf č. 22

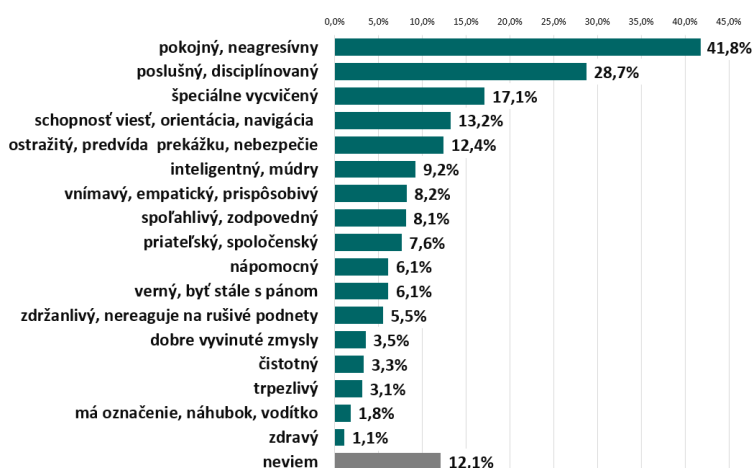

4 Vodiace psy

V rámci tretieho setu otázok sa výskum zamerl na vnímanie verejnosti vo vzťahu ku kvalitám a výcviku vodiacich psov. Respondenti najskôr odpovedali na otázku smerovanú na vlastnosti vycvičeného vodiaceho psa sprevádzajúceho zrakovo znevýhodnenú osobu. Odpovede boli spontánne a keďže bolo možné uviesť viac vlastností, ich súčet presahuje 100 %.

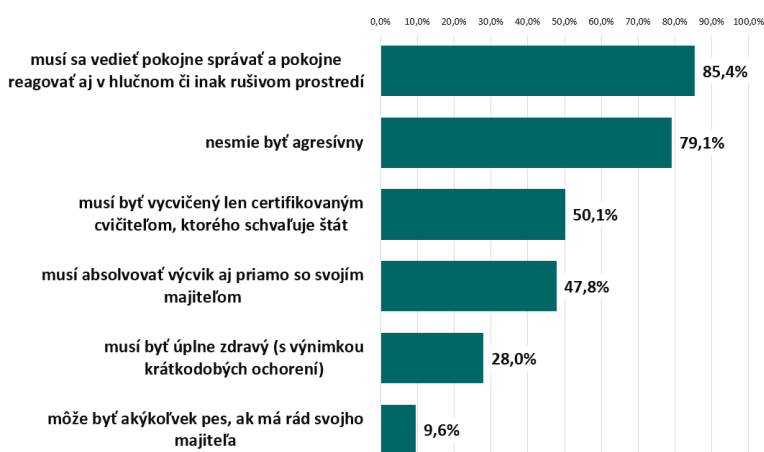
Z odpovedí respondentov vyplynulo, že najčastejšou očakávanou vlastnosťou vodiaceho psa je jeho pokoj (41,8 %), nasledovala poslušnosť a disciplinovanosť (28,7 %), špeciálny výcvik (17,1 %), schopnosť viesť, orientácia a navigácia (13,2 %) a ostražitosť a predvídavosť (12,4 %). Menej ako 10 % opýtaných uviedlo ako potrebné charakteristiky vodiaceho psa inteligenciu (9,2 %), vnímavosť, empatiu a prispôsobivosť (8,2 %), spoľahlivosť a zodpovednosť (8,1 %), priateľskosť a spoločenskosť (7,6 %), nápomocnosť a vernosť pánovi (6,1 %) a zdržanlivosť, schopnosť nereagovať na rušivé podnety (5,5 %). Pod hranicou 5 % boli ešte uvedené vlastnosti ako dobre vyvinuté zmysly (3,5 %), čistotnosť (3,3 %), trpezlivosť (3,1 %), označenie, náhubok a vodítko (1,8 %) a zdravie (1,1 %).

Graf č. 23

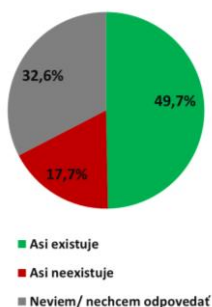
Následne bola respondentom položená rovnaká otázka, avšak so škálou odpovedí, z ktorých vyberali tri najdôležitejšie charakteristiky vodiaceho psa. Bolo možné uviesť viac vlastností, v dôsledku čoho súčet odpovedí presahuje 100 %. Ako tri najdôležitejšie vlastnosti boli označené schopnosť pokojne sa správať a reagovať aj v hlučnom či inak rušivom prostredí (85,4 %), pokojnosť – bez agresie (79,1 %) a výcvik výlučne štátom uznaným certifikovaným cvičiteľom (50,1 %).

Graf č. 24

Respondenti sa ďalej vyjadrili k ich vedomosti o existencii zákona, ktorého predmetom má byť štátna regulácia požiadaviek na vodiaceho psa. Takmer polovica opýtaných verí, že takýto zákon existuje (49,7 %) a tretina nevedela alebo odmietla odpovedať (32,6 %). Len 17,7 % respondentov predpokladá, že takýto zákon legislatívna úprava Slovenskej republiky nepozná. Z hľadiska sociodemografických kritérií boli odpovede pomerne vyvážené s menšími odchýlkami zvyčajne nepresahujúcimi 10 % s výnimkou odpovedí podľa krajov (viď Banskobystrický a Žilinský kraj).

Graf č. 25

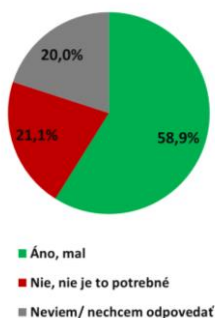
Graf č. 26: Odpovede podľa sociodemografických kategórií

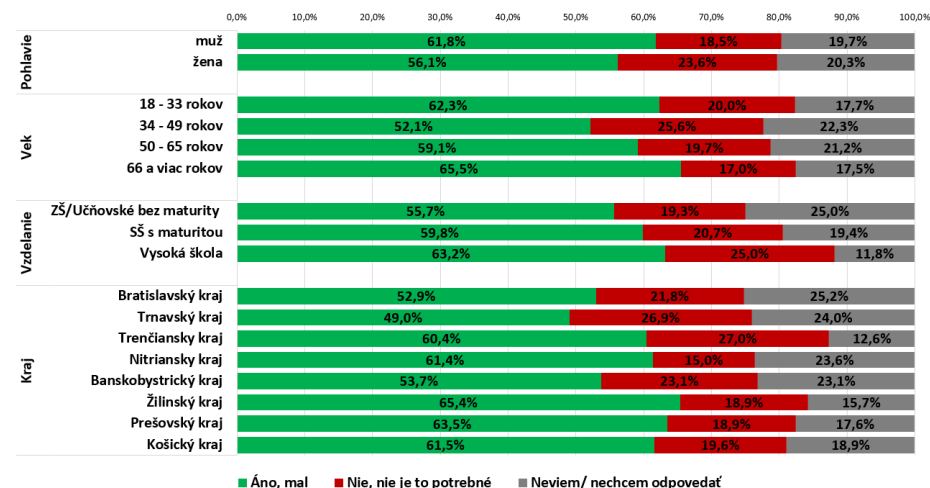
Slovenská republika zrakovo znevýhodneným osobám prispieva na nákup vodiaceho psa. Z uvedenej skutočnosti vyplynula pre respondentov otázka, či by mal štát nejakým spôsobom (napr. skúškou) regulovať, ktorý pes môže byť vodiacim psom, a ktorý tieto podmienky nespĺňa. Až 58,9 % respondentov si myslí, že by takáto regulácia mala existovať. Len 21,1 % sa s takouto formou regulácie nestotožňuje a pätina opýtaných nevedela alebo odmietla odpovedať.

S právnou reguláciou súhlasia viac muži (61,8 %) ako ženy (56,1 %). Najmenej je jej naklonená veková skupina od 34 do 49 rokov (25,6 %) a naopak pozitívne sa k tejto možnosti stavajú najmä respondenti vo veku 66 a viac rokov (65,5 %) a mladí ľudia vo veku 18 až 33 rokov (62,3 %). Z hľadiska geografického rozloženia odpovedí boli pomerne veľké rozdiely, keď v rámci piatich krajov dosahovalo percento kladnej odpovede viac ako 60 % (Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Žilinský kraj, Prešovský kraj a Košický kraj) a vo zvyšných troch krajoch sa pohybovali kladné odpovede na úrovni okolo 50 % (Bratislavský kraj, Trnavský kraj a Banskobystrický kraj). Vo vzťahu k vzdelaniu je možné povedať, že s reguláciou súhlasia najviac vysokoškolsky vzdelaní respondenti (63,2 %) a rovnako s ňou súhlasia aj najmenej (25 %).

Graf č. 27

Graf č. 28: Odpovede podľa sociodemografických kategórií

5 Závěry

Z vyššie uvedeného prieskumu verejnej mienky vyplynulo, že úplne nevidiaceho alebo slabozrakého človeka eviduje vo svojom okolí až 55 % dospelých ľudí. Zrakovo znevýhodnenú osobu sprevádzanú vodiacim psom pozná vo svojom okolí viac ako štvrtina dospelých ľudí.

V deklarovanych odpovediach respondentov sa uvádza, že by len veľmi malému percentu z nich prekážala prítomnosť zrakovo znevýhodnenej osoby s vodiacim psom v konkrétnych zariadeniach. Relatívne najproblematickejšími zariadeniami sú reštaurácie (8,6 %) a obchody s detským oblečením a hračkami (7,7 %).

Všeobecne by prítomnosť zrakovo znevýhodnenej osoby prekážala viac mužom ako ženám, ľuďom s nižším vzdelaním a skôr mladším opýtaným do 49 rokov.

Polovica respondentov sa domnieva, že osoby sprevádzané vodiacim psom sú u nás diskriminované. Diskriminácia je najčastejšie predpokladaná v reštauráciách, v zamestnaní a v nákupných centrách.

Vycvičený vodiaci pes, ktorý sprevádza zrakovo postihnutú osobu, by podľa názorov respondentov mal byť najmä pokojný a neagresívny (41,8 %) a poslušný a disciplinovaný (28,7 %). O tom, že by mal byť špeciálne vycvičený, je presvedčených 17,1 % respondentov.

Polovica respondentov je presvedčených, že v Slovenskej republike existuje zákon, ktorým štát reguluje, čo všetko musí spĺňať a vedieť pes, aby sa mohol stať vodiacim psom pre zrakovo postihnutého.

Až 58,9 % opýtaných si myslí, že štát by mal by nejakým spôsobom (napr. skúškou) regulovať, ktorý pes môže byť vodiacim psom, a ktorý tieto podmienky nespĺňa.

6 Zdroje

Prieskum agentúry AKO, s. r. o.

7 Prílohy

Príloha č. 1 – Prieskum agentúry AKO, s. r. o. (PowerPointová prezentácia)